

(๒๒)

คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ศาลรัฐธรรมนูญ

คำสั่งที่ ๓/๒๕๕๖

เรื่องพิจารณาที่ ๖๕/๒๕๕๖

วันที่ ๘ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๕๖

เรื่อง พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓ (๑) มาตรา ๑๖ มาตรา ๒๐
วรรคสอง มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๔ มาตรา ๕๑ มาตรา ๖๑ และมาตรา ๖๔ ขัดหรือแย้งต่อ
รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๔๐ (๓) หรือไม่

ศาลจังหวัดแม่ฮ่องสอน สาขาพาย ส่งคำโต้แย้งของจำเลยทั้งสาม (บริษัท ปายคำ ฮายด์อะเวย์
จำกัด ที่ ๑ นางโมนาลิสา ศิริสกุลชัย ที่ ๒ และนายชินโชติ ศิริสกุลชัย ที่ ๓) ในคดีแพ่งหมายเลขดำที่
ผบ.๑๑๑/๒๕๕๔ หมายเลขแดงที่ ผบ.๒๐/๒๕๕๖ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตาม
รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบ สรุปได้ดังนี้

ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) เป็นโจทก์ ฟ้องบริษัท ปายคำ ฮายด์อะเวย์ จำกัด กับพวก
รวม ๓ คน เป็นจำเลย ต่อศาลจังหวัดแม่ฮ่องสอน สาขาพาย ขอให้พิคสัญญาบัญชีเดินสะพัด กู้เบิกเงิน
เกินบัญชี กู้เงินประจำ สัญญาปรับโครงสร้างหนี้ คำประกัน จำนอง จำเลยทั้งสามยื่นคำให้การต่อสู้คดีว่า
คดีนี้ไม่เป็นคดีผู้บริโภค โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง และยื่นคำร้องขอให้ประธานศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่า
คดีนี้เป็นคดีผู้บริโภคหรือไม่ ต่อมาประธานศาลอุทธรณ์มีคำวินิจฉัยว่า คดีของโจทก์เป็นคดีผู้บริโภค

- ๒ -

ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓ (๑) และ (๓) คำวินิจฉัยของ
ประธานศาลอุทธรณ์ให้เป็นที่สุด

ในระหว่างการพิจารณาคดีจำเลยทั้งสามยื่นคำโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค
พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓ (๑) มาตรา ๑๖ มาตรา ๒๐ วรรคสอง มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๔ มาตรา ๕๑
มาตรา ๖๑ และมาตรา ๖๔ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๔๐ (๓)
ดังนี้

๑. มาตรา ๓ (๑) ให้โจทก์ในฐานะผู้ประกอบการค้าใช้สิทธิดำเนินคดีกับจำเลยทั้งสาม
ในฐานะผู้บริโภค ซึ่งจะเกิดผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของจำเลยทั้งสาม เนื่องจากบทบัญญัติแห่ง
พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวเป็นวิधिเฉพาะแตกต่างจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง อันเป็น
กฎหมายหลักที่เป็นที่ยอมรับและคุ้มครองสิทธิทั่วไป ดังนั้น การให้สิทธิผู้ประกอบการค้าหรือ
ธนาคาร โจทก์ในคดีนี้ดำเนินคดีผู้บริโภคกับจำเลยทั้งสาม จึงเป็นการให้สิทธิแก่บุคคลที่ไม่ใช่
ผู้ประกอบการน้อยกว่าผู้ประกอบการค้าหรือธนาคารโจทก์คดีนี้ อันเป็นผลกระทบต่อสิทธิและ
เสรีภาพของจำเลยทั้งสามและผู้บริโภคอื่นทั่วไป

๒. มาตรา ๑๖ บัญญัติว่า การส่งคำคู่ความหรือเอกสารอื่นใด หรือการแจ้งวันนัด คำสั่งของศาล
หรือข้อความอย่างอื่นไปยังคู่ความหรือบุคคลอื่นใดในคดีผู้บริโภคซึ่งปกติจะต้องดำเนินการโดยทาง
เจ้าพนักงานศาลนั้น ศาลอาจสั่งให้ดำเนินการโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ โทรศัพท โทรสาร
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นใดก็ได้ โดยคำนึงถึงความจำเป็นเร่งด่วน
ความสะดวกรวดเร็ว ความเหมาะสมตามสภาพแห่งเนื้อหาของเรื่องที่ทำกรติดต่อ ... แต่ตามประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ลักษณะ ๔ การยื่นและส่งคำคู่ความ มาตรา ๖๗ ถึงมาตรา ๘๓
สรุปได้ว่า การส่งคำคู่ความต้องกระทำโดยเจ้าพนักงานศาล และกรณีปิดคำคู่ความตามมาตรา ๗๕
ให้มีผลเมื่อครบ ๑๕ วัน หรือตามที่ศาลกำหนด ซึ่งทำให้โจทก์ได้สิทธิในการส่งคำคู่ความให้แก่
จำเลยทั้งสามให้มีผลบังคับได้รวดเร็วกว่าการบังคับใช้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง
ซึ่งเป็นหลักทั่วไป

๓. มาตรา ๒๐ วรรคสอง บัญญัติว่า คำฟ้องต้องมีข้อเท็จจริงที่เป็นเหตุแห่งการฟ้องคดีรวมทั้ง
คำขอบังคับชัดเจนพอที่จะทำให้เข้าใจได้ หากศาลเห็นว่าคำฟ้องนั้นไม่ถูกต้องหรือขาดสาระสำคัญ

บางเรื่อง ศาลอาจมีคำสั่งให้โจทก์แก้ไขคำฟ้องในส่วนนั้นให้ถูกต้องหรือชัดเจนขึ้นก็ได้ แต่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๗๒ วรรคสอง บัญญัติว่า คำฟ้องต้องแสดงโดยแจ้งชัดซึ่งสภาพแห่งข้อหาของโจทก์และคำขอบังคับทั้งข้ออ้างที่อาศัยเป็นหลักแห่งข้อหาเช่นว่านั้น และวรรคสาม บัญญัติว่า ให้ศาลตรวจคำฟ้องนั้นแล้วสั่งให้รับไว้ หรือให้ยกเสีย หรือให้คืนไป ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๘ ทำให้คำฟ้องของโจทก์ ศาลต้องรับฟ้องไว้ทุกกรณี แม้ฟ้องนั้นจะไม่ถูกต้องพุ่มเพื่อย ศาลจะไม่มีอำนาจไม่รับฟ้อง ยกฟ้อง คืนฟ้อง ดังเช่นการพิจารณาคำฟ้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

๔. มาตรา ๓๑ บัญญัติว่า ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้สืบพยาน ให้ศาลสอบถามคู่ความฝ่ายที่จะต้องนำพยานเข้าสืบว่าประสงค์จะอ้างอิงพยานหลักฐานใดแล้วบันทึกไว้หรือสั่งให้คู่ความจัดทำบัญชีระบุพยานยื่นต่อศาลภายในระยะเวลาตามที่เห็นสมควรก็ได้ แต่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๘๕ บัญญัติว่า คู่ความฝ่ายที่มีหน้าที่ต้องนำสืบข้อเท็จจริงย่อมมีสิทธิที่จะนำพยานหลักฐานใด ๆ มาสืบได้ภายใต้บังคับแห่งประมวลกฎหมายนี้ หรือกฎหมายอื่นอันว่าด้วยการรับฟังพยานหลักฐานและการยื่นพยานหลักฐาน และมาตรา ๘๘ บัญญัติให้การยื่นบัญชีระบุพยานต้องยื่นต่อศาลก่อนวันสืบพยานไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน หากไม่ยื่นบัญชีระบุพยานตามกำหนดก็จะมีสิทธินำพยานเข้าสืบ แต่ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภครุทกโจทก์ไม่ต้องยื่นบัญชีระบุพยานล่วงหน้า หากไม่ยื่นบัญชีระบุพยานศาลต้องสอบถามและบันทึกบัญชีระบุพยานให้เพื่อนำสืบ

๕. มาตรา ๓๔ บัญญัติว่า ในการสืบพยานไม่ว่าจะเป็นพยานที่คู่ความฝ่ายใดอ้างหรือที่ศาลเรียกมาเอง ให้ศาลเป็นผู้ซักถามพยาน คู่ความหรือทนายความจะซักถามพยานได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากศาล และวรรคสอง บัญญัติว่า ให้ศาลมีอำนาจซักถามพยานเกี่ยวกับข้อเท็จจริงใด ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับคดีแม้จะไม่มีคู่ความฝ่ายใดยกขึ้นอ้างก็ตาม แต่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๑๖ และมาตรา ๑๑๗ สรุปได้ว่า คู่ความหรือทนายความมีอำนาจซักถามพยานได้ รวมทั้งการถามค้านและถามติง ที่ศาลจดไว้ในรายงานกระบวนการพิจารณา ทำให้มีสิทธินำประเด็นข้อพิพาททั้งข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายขึ้นสู่ศาลสูงเพื่อได้รับความเป็นธรรม ตามหลักอุทธรณ์ ฎีกา ต่อไป แต่ตามข้อหาที่โจทก์ฟ้องเป็นการผิดสัญญาทางแพ่ง ทั้งสัญญาที่เป็นไปตามแบบฟอร์มที่โจทก์กำหนดขึ้น อันเป็นการได้เปรียบจำเลยทั้งสามอยู่แล้ว เมื่อจำเลยทั้งสามมีประเด็นข้อต่อสู้แต่ทนายความหรือตัวความไม่อาจ

ซักถามพยานให้ศาลจดบันทึกข้อโต้แย้งคัดค้านไว้ทั้งข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ก็เท่ากับจำเลยทั้งสามในฐานะผู้บริโศกหมคนหนทางในการต่อสู้คดีตามสิทธิที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้

๖. มาตรา ๕๑ บัญญัติว่า คดีที่ศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโศกหรือศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโศกมีคำพิพากษาหรือคำสั่งแล้ว คู่ความอาจยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อขอให้พิจารณาอนุญาตให้ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง ... หรือในปัญหาข้อกฎหมาย ... แต่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๔๗ ถึงมาตรา ๒๕๒ สรุปได้ว่า การฎีกาโต้แย้งคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ในปัญหาข้อกฎหมายทำได้โดยไม่ต้องยื่นคำร้องขออนุญาตฎีกาต่อศาลฎีกาก่อน ทำให้จำเลยทั้งสามไม่สามารถใช้สิทธิฎีกาในปัญหาข้อกฎหมายได้โดยอิสระ

๗. มาตรา ๖๑ เป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ใช้บังคับไม่ได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖

๘. มาตรา ๖๔ บัญญัติว่า ในการบังคับคดี หากการออกคำสั่งบังคับไปยังลูกหนี้ตามคำพิพากษา ก่อนมีการออกหมายบังคับคดีจะทำให้เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาได้รับความเสียหายและหากเน้นเข้าไป จะไม่อาจบังคับคดีได้ เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาอาจมีคำขอฝ่ายเดียวต่อศาลเพื่อให้ออกหมายบังคับคดีไปทันทีโดยไม่ต้องออกคำสั่งบังคับก่อนก็ได้ แต่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๗๑ ถึงมาตรา ๒๗๘ สรุปได้ว่า การบังคับคดีเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาต้องร้องขอต่อศาลให้ออกคำสั่งบังคับและนำส่งให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษา และศาลต้องกำหนดระยะเวลาให้ลูกหนี้ปฏิบัติตามคำสั่งนั้นด้วย ทำให้จำเลยทั้งสามไม่ได้สิทธิคุ้มครองตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ในเรื่องการออกคำสั่งบังคับ กำหนดระยะเวลาที่ศาลต้องกำหนดให้จำเลยทั้งสามปฏิบัติตามคำสั่ง เป็นการให้โอกาสผู้ประกอบการหรือธนาคาร โจทก์เร่งรัดคดีเอากับผู้บริโศกมากกว่าที่จะคุ้มครองผู้บริโศก

จำเลยทั้งสามเห็นว่าถูกจำกัดสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ ต้องเสียสิทธิในความเสมอภาคกันในทางกฎหมายและไม่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกันตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ และเสียสิทธิในกระบวนการยุติธรรมที่จะให้คดีของตนได้รับการพิจารณาที่ถูกต้องและเป็นธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๐ (๓) จึงขอให้ศาลจังหวัดแม่ฮ่องสอน สาขาพาย่องคำโต้แย้งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑

- ๕ -

ศาลจังหวัดแม่ฮ่องสอน สาขาพาย เห็นว่า ศาลจะต้องใช้บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓ (๑) มาตรา ๑๖ มาตรา ๒๐ วรรคสอง มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๔ มาตรา ๕๑ มาตรา ๖๑ และมาตรา ๖๔ บังคับแก่คดี เมื่อจำเลยทั้งสามโต้แย้งว่า บทบัญญัติดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๔๐ (๓) และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น จึงมีคำสั่งส่งคำโต้แย้งของจำเลยทั้งสามตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า คำโต้แย้งของจำเลยเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับไว้พิจารณาวินิจฉัย หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมาย บังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้น ต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย ในระหว่างนั้น ให้ศาลดำเนินการพิจารณาต่อไปได้ แต่ให้รอการพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว จนกว่าจะมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ” และวรรคสอง บัญญัติว่า “ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าคำโต้แย้งของคู่ความตามวรรคหนึ่งไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญจะไม่รับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณาก็ได้”

พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีตามคำร้องในประเด็นที่โต้แย้งว่า พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๑ เป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ใช้บังคับไม่ได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ นั้น เห็นว่า ผู้ร้องมิได้บรรยายถึงพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องทั้งมิได้ระบุนายละเอียดของการโต้แย้งและเหตุผลสนับสนุนว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตราใด อย่างไร ประกอบกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๑ ว่าด้วยบททั่วไป ซึ่งมีได้มีข้อความที่รับรองสิทธิและเสรีภาพในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ จึงมิใช่บทบัญญัติให้สิทธิแก่บุคคลที่จะโต้แย้งหรือกล่าวอ้างว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญได้ คำโต้แย้งในส่วนนี้จึงไม่ต้องด้วยหลักเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ วรรคหนึ่ง ประกอบ

ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๑๘ (๓) และ (๔)

สำหรับประเด็นที่ได้แย้งว่า พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓ (๑) มาตรา ๑๖ มาตรา ๒๐ วรรคสอง มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๔ มาตรา ๕๑ และมาตรา ๖๔ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๔๐ (๓) หรือไม่ นั้น เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๔๐ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๓ ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย โดยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ เป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองและรับรองว่าการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น และการจำกัดสิทธิและเสรีภาพจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมีได้ โดยกฎหมายดังกล่าวต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป มิได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเฉพาะเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยความเสมอภาคที่รับรองว่าบุคคลย่อมเสมอภาคในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรมหรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้ และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๐ เป็นบทบัญญัติในส่วนที่ ๔ สิทธิในกระบวนการยุติธรรม โดยมาตรา ๔๐ (๓) เป็นบทบัญญัติที่รับรองสิทธิของบุคคลในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งมีสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีอย่างถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรม

ส่วนพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน พ.ศ. ๒๕๕๑ นั้น เป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเพื่อกำหนดวิธีพิจารณาไว้เป็นพิเศษสำหรับผู้บริโภคน มีเจตนารมณ์มุ่งที่จะคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคน เพื่อให้ผู้บริโภคนที่ได้รับความเสียหายได้รับการแก้ไขเยียวยาด้วยความรวดเร็ว ประหยัด และมีประสิทธิภาพ ให้ผู้บริโภคนมีโอกาสเข้าถึงความยุติธรรมได้โดยสะดวกยิ่งขึ้น เป็นการจัดการกระบวนการค้นหาความจริงให้มีประสิทธิภาพและเป็นธรรม เป็นการส่งเสริมให้ผู้ประกอบธุรกิจเห็นถึงความสำคัญ

ต่อการพัฒนาคุณภาพของสินค้าและบริการให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้ เนื่องจากการดำเนินกระบวนการพิจารณา
ที่ใช้อยู่ก่อนที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับตกอยู่ในบังคับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง
ซึ่งถูกออกแบบมาสำหรับการดำเนินคดีที่คู่ความทั้งสองฝ่ายมีสถานะที่เท่าเทียมกัน โดยมีได้คำนึงถึง
ความแตกต่างของคู่ความทั้งในเรื่องฐานะทางเศรษฐกิจ ระดับการศึกษา หรืออำนาจต่อรองที่เหนือกว่า
ดังนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริโภครกับผู้ประกอบการจึงอยู่บนพื้นฐานของความไม่เท่าเทียมกัน
หลักการที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งจึงไม่อาจทำให้เจตนารมณ์ในการอำนวย
ความยุติธรรมในคดีผู้บริโภคบรรลุเป้าประสงค์ได้ โดยมาตรา ๓ (๑) เป็นบทนิยามความหมายของ
คำว่า “คดีผู้บริโภค” โดยไม่ได้จำกัดว่าจะต้องเป็นคดีที่ผู้บริโภคหรือผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภค
เป็นโจทก์ฟ้องผู้ประกอบการเป็นจำเลยเท่านั้น หากแต่รวมถึงคดีที่ผู้ประกอบการเป็นโจทก์ฟ้อง
ผู้บริโภคเป็นจำเลยด้วย ถ้าข้อพิพาทนั้นสืบเนื่องมาจากการบริโภคสินค้าหรือบริการ ดังที่ปรากฏตาม
มาตรา ๑๗ ซึ่งได้บัญญัติไว้โดยกำหนดให้ผู้ประกอบการฟ้องผู้บริโภคเป็นคดีผู้บริโภคได้ด้วย
ซึ่งหากจะมุ่งคุ้มครองผู้บริโภคโดยการจะออกกฎหมายให้ผู้บริโภคฟ้องผู้ประกอบการได้แต่เพียง
ฝ่ายเดียว ย่อมขัดต่อหลักความเป็นธรรมอันเป็นหลักสำคัญของกฎหมายวิธีพิจารณาความ ดังนั้น
จึงไม่สามารถกำหนดห้ามมิให้ผู้ประกอบการฟ้องคดีผู้บริโภคเป็นคดีผู้บริโภคได้ มาตรา ๑๖
เป็นเพียงบทบัญญัติกำหนดวิธีการเพิ่มเติมในการที่ศาลส่งคำคู่ความหรือเอกสาร หรือแจ้งวันนัด คำตั้งศาล
หรือข้อความอย่างอื่นไปยังคู่ความหรือบุคคลอื่นใดนอกเหนือจากที่มีอยู่ตามประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความแพ่ง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความคล่องตัว มีประสิทธิภาพ และความสะดวกรวดเร็ว
ในการติดต่อสื่อสารระหว่างศาลกับคู่ความหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง เป็นไปตามเจตนารมณ์
ของพระราชบัญญัตินี้ และสอดคล้องกับหลักการตามรัฐธรรมนูญ สำหรับมาตรา ๒๐ วรรคสอง
เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้ศาลมีอำนาจสั่งให้โจทก์แก้ไขคำฟ้องส่วนที่ไม่ถูกต้องหรือเพิ่มเติม
สาระสำคัญบางเรื่องให้ครบถ้วนได้ เท่ากับไม่ประสงค์ให้นำเรื่องความบกพร่องในการบรรยายฟ้องมา
เป็นข้อแย้งกันในคดีผู้บริโภคดังเช่นคดีแพ่งทั่วไป เนื่องจากในคดีผู้บริโภคความสามารถในการต่อสู้คดี
ของคู่ความมีความไม่เท่าเทียมกันดังเช่นในคดีแพ่งทั่วไปที่ถือหลักคู่ความเสมอกัน มาตรา ๓๑
เป็นบทบัญญัติที่กำหนดถึงวิธีการยื่นบัญชีระบุพยานสำหรับคดีผู้บริโภคไว้เป็นการเฉพาะ
เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการปฏิบัติงาน เนื่องจากการดำเนินคดีผู้บริโภคเริ่มต้นด้วยการกำหนด

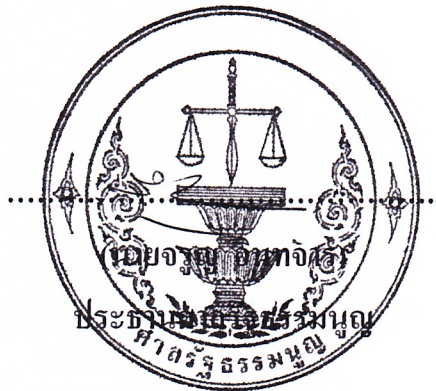
วันนัดพิจารณาและศาลอาจสืบพยานทันทีในวันนัดพิจารณานั้นหรือในวันนัดพิจารณาที่เลื่อนออกไป
วันใดวันหนึ่งก็ได้ จึงไม่อาจนำหลักเกณฑ์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับได้
ทำให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีผู้บริโภคนั้นไปอย่างเรียบง่าย สะดวก รวดเร็ว ไม่กระทบต่อ
ความยุติธรรม ส่วนมาตรา ๓๔ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้ศาลเป็นผู้ซักถามพยานบุคคลที่มาเบิกความ
มิใช่ให้คู่ความหรือทนายความซักถามเป็นหลักดังเช่นคดีแพ่งทั่วไป เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องและ
มิให้คู่ความที่ไม่มีทนายความต้องเสียเปรียบในการซักถามพยานบุคคลที่มาเบิกความ อย่างไรก็ตาม
คู่ความหรือทนายความก็ยังมีโอกาสซักถามพยานได้ โดยได้รับอนุญาตจากศาล อันเป็นการนำระบบ
ไต่สวนมาใช้โดยที่ศาลมีบทบาทในการค้นหาความจริงด้วยตนเองมากกว่าที่จะเป็นภาระหน้าที่ของ
คู่ความตามระบบกล่าวหาที่ใช้ในระบบของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ทั้งนี้เพื่อช่วยเหลือ
ผู้บริโภครที่ได้รับความสะดวกให้ได้รับการเยียวยาด้วยความรวดเร็ว ประหยัด และมีประสิทธิภาพ
มาตรา ๕๑ บทบัญญัติมาตรานี้ได้กำหนดให้คู่ความที่ประสงค์จะยื่นฎีกาต้องขออนุญาตจากศาลฎีกา
ก่อน เนื่องจากระบบการฎีกาแบบเดิมคู่ความที่แพ้คดีมักใช้สิทธิฎีกาเป็นช่องทางในการประวิงคดี ทั้งที่
คดีไม่เป็นสาระอันควรขึ้นสู่ศาลฎีกา ทำให้การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลฎีกาเกิดความล่าช้า
โดยไม่จำเป็นและก่อให้เกิดความเดือดร้อนเสียหายแก่คู่ความที่สุจริต การกำหนดให้ศาลฎีกามีอำนาจ
คัดกรองเอาเฉพาะคดีที่สำคัญหรือเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะขึ้นสู่ศาลฎีกา ก็จะช่วยให้การพิจารณาคดี
ต่าง ๆ เสร็จสิ้นได้ภายในเวลาที่รวดเร็ว ทั้งยังทำให้การพิจารณาพิพากษาแต่ละคดีเป็นไปด้วย
ความละเอียดรอบคอบยิ่งขึ้น อันเป็นบทบัญญัติที่ให้สิทธิแก่คู่ความมิใช่บทบัญญัติที่ตัดสิทธิแต่อย่างใด
และมาตรา ๖๔ บทบัญญัติมาตรานี้กำหนดให้ศาลในคดีผู้บริโภครีมีอำนาจออกหมายบังคับคดีได้ทันที
โดยไม่จำเป็นต้องออกคำบังคับก่อน เพื่อที่จะแก้ไขเยียวยาให้การบังคับคดีในคดีผู้บริโภครีมีความเฉียบพลัน
ยืดหยุ่น เนื่องจากในกรณีที่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาเป็นผู้ประกอบธุรกิจที่ไม่สุจริต ก็อาจถือเอาเปรียบ
ผู้บริโภครีที่เป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาด้วยการใช้เวลาหรือใช้โอกาสที่มีอยู่ในขั้นตอนต่าง ๆ ของกฎหมาย
เพื่อยกย้ายถ่ายเททรัพย์สิน ทำให้การบังคับคดีเกิดอุปสรรคข้อขัดข้องต่าง ๆ ได้ และไม่ได้จำกัดว่า
เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาจะต้องเป็นผู้บริโภครีเท่านั้น ดังนั้น ผู้ประกอบธุรกิจที่เป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา
ก็อาจใช้สิทธิตามมาตรานี้ได้ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่คู่ความทุกฝ่าย

- ๕ -

ดังนั้น พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓ (๑) มาตรา ๑๖ มาตรา ๒๐ วรรคสอง มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๔ มาตรา ๕๑ และมาตรา ๖๔ จึงเป็นเพียงการบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคว่าเป็นพิเศษแตกต่างจากคดีแพ่งสามัญทั่วไป เพื่อให้วิธีพิจารณาในคดีผู้บริโภคเป็นไปด้วยความรวดเร็ว ประหยัด และเป็นธรรมแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายตรงตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ อันเป็นความเสมอภาคทางกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์ในทางชอบธรรม เพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคอย่างเท่าเทียมกัน มิได้เป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อบุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ โดยกฎหมายดังกล่าวมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป มิได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเฉพาะเจาะจง อีกทั้งไม่ได้กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ และมีใช้บทบัญญัติที่ตัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่จะได้รับการพิจารณาคดีอย่างถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๐ (๓) กำไ้โต้แย้งดังกล่าวมาทุกกรณีจึงไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ วรรคสอง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย

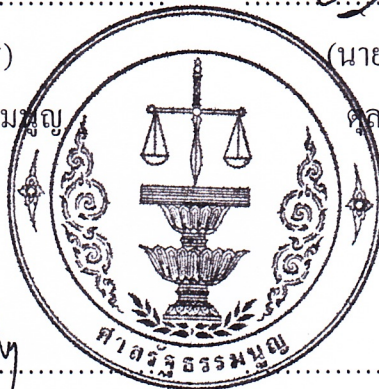
(คำสั่งที่ ๓/๒๕๕๗)

(นายจรูญ ภัคดีชนากุล)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายเฉลิมพล เฮงอุรุ)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายชัย ชลวร)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายนุรักษ์ มาประณีต)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายบุญส่ง กุลบุปผา)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายสุพจน์ ไข่มุกด์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ